

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Oslo 15. september 2011

Mangler i TEK10 angående valg og utforming av løfteinnretninger i byggverk og som kan medføre diskriminering av personer med nedsatte funksjonsevne

Vi viser til tidligere kontakt og korrespondanse vedrørende ovennevnte saker.

Heisleverandørenes Landsforening – HLF er en bransjeforening for heisbedrifter tilknyttet landsforeningen Norsk Teknologi under NHO paraplyen. HLF organiserer hovedsakelig de større heisbedriftene i Norge og disse står for en stor del av det som installeres av heiser, rulletrapper og løfteplattformer og dessuten vedlikehold, reparasjon og moderniseringer av samme.

TEK10 har nå vært i bruk i ca 1. år og det er i denne tiden opparbeidet en erfaring med hensyn til praktisk forståelse av de formuleringer som er benyttet. I og med at KRD annonserer at det vil bli gjennomført endringer og justeringer av TEK de nærmeste måneder finner vi det betimelig å gjøre en henvendelse.

Vi må konstatere at det i praksis er hyppige forskjeller i hvilke brukbarhetskriterier som legges til grunn i valg og utforming av løfteinnretninger i byggverk. Noen velger kun å forholde seg til formuleringer i TEK10 og i liten eller ingen grad forholde seg til innholdet til VTEK da Statens bygningstekniske etat (BE) har klarlagt at VTEK ikke er juridisk bindende. Formuleringer i TEK10 blir med dette avgjørende for valg og forutsetninger.

Sikkerhetsmessig utforming av løfteinnretninger er som kjent i stor grad styrt av EU-direktiver når forutsetninger for innretningens bruk er klarlagt for det aktuelle installasjonssted. TEK10 må altså definere rammebetingelser på en objektiv måte, slik at det kan legges til grunn i valg og utforming av løfteinnretningen.

Hovedproblemet i TEK10 er de innledende bestemmelser i kap12. Formuleringene er ikke tilstrekkelig klargjørende, verken i form av funksjonskrav eller tekniske krav. Dette medfører at det kan gjøres valg som kan være i strid med Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, og som senere kan gi pålegg til aktuell virksomhet i byggverket. Et feil valg av løfteinnretning og utforming er ofte ikke mulig å rette på et senere tidspunkt og i vil beste fall bli kostbart. Vi velger derfor å sende kopi av denne henvendelsen til BLD slik at de kan bidra i vurderingene av behov for justeringer i TEK10.

Vi registrer at det verken i pbl eller TEK finnes definisjon av begrepet "universell utforming" som angir objektive krav til hvilke funksjonsnedsettelse som løfteinnretningen skal være brukbar for. I pbl § 29-3 er det forutsatt at TEK skal klargjøre begrepet, men vi kan ikke se at dette er gjennomført.

I Ot. prp: 45 er det for § 29-3 angitt at begrepet universell utforming skal få sitt innhold i forskrift. Det er videre angitt hva loven legger i begrepet; "At tiltaket er universelt utformet innebærer at hovedløsningen er utformet slik at den kan benyttes av flest mulig på en likeverdig måte" Det er angitt at begrepet også omfatter krav om helse, miljø og sikkerhet.

Det registreres at denne klarleggingen av begrepet ikke framkommer i forskriften.

I tilknytning til samme § er det angitt at begrepet, altså kravet om UU, skal gjelde både for arbeidsbygning, publikumsbygning og videre at det kan gjelde fellesarealer for boligbygg.

Det er riktignok angitt noen tekniske krav til løfteinnretninger i TEK10, kap. 12 og 15, men det er heller ikke der angitt hva som skal være dimensjonerende objektive krav. Det er ikke angitt hvilke funksjonsnedsettelse som skal tas inn i utformingene, og med det heller ikke funksjonsnedsettelse som skal holdes utfør.

I veiledninger til aktuelle kapitler er det forsøkt å avklare mangler i forskriftens formuleringer, men da med det resultat at det er angitt valgmuligheter og utforming som ikke legger til grunn de funksjonsnedsettelse som er angitt i samme veiledning.

Det vises her spesielt til §§ 12-1 og 12-3. Det blir altså forskriftens formulering som legges til grunn på et fritt grunnlag. Det kan da bli valgt løsninger for byggverk med krav om UU som bare er utført for person i rullestol, men har ikke lagt til grunn de andre funksjonsnedsettelsene som legges til grunn i både EU- standarder og norske standarder for UU av byggverk.

Så lenge forskrift ikke angir hvilke funksjonsnedsettelse som skal legges til grunn, kan man heller ikke referere til standarder for UU. Forutsetningene for detaljkrav i standarder må samsvare med forskriftens krav.

Når det gjelder de tekniske krav til løfteinnretninger som er angitt i §§ 12-3 og kap.15 så vil ikke disse oppfylle krav til brukbarhet og sikkerhet for personer med de funksjonsnedsettelse som VTEK har antydnet, ei heller de funksjonsnedsettelse som standarder for UU av byggverk legger til grunn. En detaljert vurdering av disse forholdene kan først gjennomføres når forskriftens avklaring av begrepene "universell utforming" og "tilgjengelig" foreligger.

Resultatet av forskriftens mangler blir at det kan velges løsninger som vil være diskriminerende for personer med visse funksjonsnedsettelse, og da med den konsekvens at virksomheten som benytter et byggverk kan bli anklaget for diskriminering i forhold til diskrimineringsloven, selv om byggverket er oppført etter formuleringer i pbl og TEK10. Eksempel på dette er at det kan velges en løfteinnretning som er utformet for person i rullestol, men som ellers ikke har andre funksjonsnedsettelse, selv om det måtte være krav til UU av byggverket.

På samme måte som det er uklarheter knyttet til UU i forskriftsteksten finnes det heller ikke noen avklaring på begrepet "tilgjengelig" som er benyttet i forbindelse med byggverk med boenheter(jfr. TEK10, § 12-2). Her er det riktignok nevnt at utførelse skal være dimensjonert for personer med funksjonsnedsettelse. Hvilke funksjonsnedsettelse er ikke angitt og dermed oppstår det manglende avklaring også her.

I forskrift er det angitt krav om universell utforming av fellesareal for byggverk med boenheter (jfr. også Ot. prp.). Om felles tilgang til boenheter og eventuell løfteinnretning i byggverket skal være UU er ikke avklart. Etter vår vurdering vil dette være en naturlig

tolkning ut i fra lovens intensjoner og i samfunnets interesse. Forholdet må også vurderes ut i fra diskrimineringsloven.

Fra erfaringer vi har med TEK97, vil vi anbefale at det i TEK10 benyttes samme definisjon av hva som skal være dimensjonerende for brukbarhet og med formuleringen " brukbarhet for orienterings- og bevegelseshemmede". Med tilsvarende definisjon/avklaring vil dette bli i samsvar med det vi oppfatter som lovverkets intensjon og forutsetninger.

Vi ber om at KRD i samarbeid med BLD vurderer overstående nøye, og at det medfører nødvendige justeringer av tekstene i TEK slik at samfunnet sikrer de omforente løsninger og som også er i samsvar med de målsettinger som annet lovverk legger til grunn.

Vi imøteser en tilbakemelding på denne henvendelsen.

Dersom det er behov for utdypende kommentarer, bistår vi gjerne. Også dersom det er ønskelig med møte sammen med representanter fra BLD for å klarlegge relevante bestemmelser.

Vår kontaktperson er Torkel Drivenes, e-post: torkel.drivenes@no.schindler.com.
Mobiltlf.. 4125 2532.

Vennlig hilsen

Heisleverandørens Landsforening - HLF

Svein H. Kjærnet
Daglig leder

Kopi: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet(BLD)
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo